

Innst. O. nr. 39

(2006-2007)

Innstilling til Odelstinget fra familie- og kulturkomiteen

Ot.prp. nr. 102 (2005-2006)

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om lov om endringer i lov 16. juni 1972 nr. 47 om kontroll med markedsføring og avtalevilkår (markedsføringsloven) og enkelte andre lover

Til Odelstinget

1. SAMMENDRAG

1.1 Hovedinnholdet i lovforslaget

Barne- og likestillingsdepartementet legger i proposisjonen frem forslag til endringer i markedsføringsloven og enkelte andre lover. Forslaget vil gjennomføre europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 2006/2004 av 27. oktober 2004 om samarbeid mellom nasjonale myndigheter med ansvar for håndheving av forbrukervernlovgivning (heretter kalt forordningen om forbrukervernsamarbeid eller bare forordningen) i norsk rett.

Forordningen forutsetter at alle EØS-land etablerer offentlige myndigheter for håndheving av lovgivning som beskytter forbrukernes interesser og at det etableres et forpliktende samarbeid mellom disse over landegrensene.

Håndhevingsmyndighetene betegnes i forordningen som "vedkommende myndigheter". Det kreves at disse gis myndighet til å iverksette et minimum av tiltak ved brudd på regelverket som er omfattet av forordningen. Blant disse tiltakene er å kunne kreve tilgang til alle relevante og nødvendige opplysninger i saken, muligheten til å nedlegge forbudsvedtak og til å ilegge økonomiske sanksjoner. Det skal også utpekes et "sentralt kontaktorgan" i hvert land, som skal ha til oppgave å samordne alle utgående saker fra og innkomne saker til de enkelte vedkommende myndigheter i det aktuelle landet.

Samarbeidet mellom de europeiske håndhevingsmyndighetene skal omfatte direktivene og forordningene som er opplistet i forordningens vedlegg. Disse er gjennomført i norsk rett gjennom forskjellige regelverk og håndheves av forskjellige myndigheter. Regelverkene i vedlegget faller inn under områder som for eksempel markedsføring av kreditt, regulering av reklame både i kringkastings-, tobakks-, legemiddel- og alkoholregelverket, forbrukerkontrakter inngått utenfor fast utsalgssted og generelle regler om villedende markedsføring. Det foreslås at de ulike håndhevingsmyndighetene som i dag håndhever regelverket nasjonalt, oppnevnes som "vedkommende myndigheter" innenfor eget fagområde. Nærmere bestemt er dette Forbrukerombudet, Medietilsynet, Statens legemiddelverk og Sosial- og helsedirektoratet. Videre foreslås at Forbrukerombudet oppnevnes som "sentralt kontaktorgan".

Forordningen som sådan foreslås inkorporert i markedsføringsloven. For å tilfredsstille forordningens minimumskrav til håndhevingstiltak som skal kunne iverksettes av de vedkommende myndigheter, foreslås i tillegg endringer i markedsføringsloven, kringkastingsloven, legemiddeloven, alkoholoven og tobakkskadeloven.

1.2 Bakgrunnen for forslaget

1.2.1 Forordningen om forbrukervernsamarbeid

Økt handel over landegrensene, blant annet gjennom netthandel, medfører behov for et godt og effektivt grenseoverskridende samarbeid mellom myndighetene om håndheving av forbrukerregelverket.

Forordningen gir regler om samarbeid mellom nasjonale myndigheter om håndheving av Fellesskapets regler om forbrukernes kollektive interesser. Enkeltstående tvister som oppstår mellom næringsdri-

vende og forbrukere faller utenfor forordningens virkeområde.

EØS-komiteen har 7. juli 2006 (beslutning nr. 92/2006) besluttet at forordningen skal innlemmes i EØS-avtalen. For Norges vedkommende ble beslutningen tatt med forbehold om Stortingets samtykke. Det vil snarlig bli fremmet en stortingsproposisjon om innhenting av Stortingets samtykke. Fristen etter EØS-avtalens artikkel 103 for meddelelse om at de forfatningsrettslige krav er oppfylt, er 7. januar 2007. Samme tidspunkt er Norges frist for å gjennomføre forordningen.

1.3 Departementets merknader til en del hovedspørsmål

1.3.1 Forordningens virkeområde

1.3.1.1 NÆRMERE OM BEGREPENE "OVERTREDELSE INNENFOR FELLESSKAPET", "REGELVERK SOM BESKYTTER FORBRUKERNES INTERESSER" OG "KOLLEKTIVE FORBRUKERINTERESSER"

Forordningen artikkel 2 omhandler dens virkeområde. Nr. 1 sier at reglene om gjensidig bistand i kapittel II og III omfatter overtredelser innenfor Fellesskapet. Reglene om gjensidig bistand utgjør forordningens materielle regler om samarbeid mellom håndhevingsmyndighetene. Begrepet "overtredelse innenfor Fellesskapet" er definert i artikkel 3 bokstav b). Det følger av definisjonen at det her dreier seg om enhver handling eller unnlattelse som strider mot "regelverk som beskytter forbrukernes interesser", jf. artikkel 3 bokstav a), og som samtidig skader eller sannsynligvis vil skade "kollektive forbrukerinteresser", jf. artikkel 3 bokstav k). Det er kun de nasjonale bestemmelser som gjennomfører direktivene og forordningene (forordninger har direkte virkning i EU-landene og gjennomføres ikke i nasjonal rett) som er opplistet i vedlegget til forordningen, og som har til hensikt å beskytte forbrukernes kollektive interesser, som er omfattet av samarbeidet. Lovbruddet må samtidig ramme forbrukere med bopel i en annen medlemsstat enn hvor lovbruddet har sin opprinnelse eller har funnet sted, eller hvor den ansvarlig næringsdrivende for lovbruddet er etablert eller hvor bevismaterialet for lovbruddet befinner seg. Med andre ord gjelder forordningen bare for grenseoverskridende saker.

Kollektive forbrukerinteresser er i artikkel 3 bokstav k) definert som "en rekke forbrukeres interesser, som har lidt skade eller kan komme til å lide skade som følge av en overtredelse." Med kollektive interesser menes kun lovbrudd som rammer interessene til forbrukerfellesskapet som sådan, for eksempel villedende markedsføring. Den enkelte forbrukers rettig-

heter i en konkret sak, for eksempel heving og erstatning, faller utenfor forordningens virkeområde.

Hvilke konkrete bestemmelser i de ulike regelverkene som skal omfattes av samarbeidet, sies det lite om i selve forordningen. I vedleggets pkt. 4) om TV-direktivet og pkt. 13) om legemiddeldirektivet fremgår det at kun enkelte bestemmelser i disse direktivene skal omfattes av forordningen. Dette gjelder i hovedsak bestemmelser om reklame og sponsorvirksomhet. Hvilke bestemmelser som for øvrig omfattes, ble tatt opp som et punkt på det nordiske samrådsmøtet i 2004. Det var her en felles forståelse av at bestemmelser om markedsføring/reklame, informasjon til forbrukerne og om generelle avtalevilkår naturlig vil falle inn under samarbeidet som ivaretagelse av kollektive forbrukerinteresser.

Det vil også kunne være nyttig å se hen til forståelsen av omfanget av europaparlaments- og rådsdirektiv 98/27/EF om nedlegging av forbud med hensyn til vern av forbrukernes interesser (forbudsdirektivet), ved tvil om en bestemmelse skal anses å regulere kollektive interesser eller ikke. Europakommisjonen har lagt til grunn at forståelsen av begrepet kollektive interesser er sammenfallende i forbudsdirektivet og forordningen om forbrukervernsamarbeid. Det er i tillegg stort sammenfall mellom regelverkene som er opplistet i vedlegget til forordningen og i forbudsdirektivet.

1.3.1.2 AVGRENSNINGER - SÆRLIG OM LOVVALG OG FORHOLDET TIL FORBUDSDIREKTIVET

Det vises til forordningens artikkel 2 nr. 2-7 om unntak fra forordningen.

Forordningens hovedformål er at nasjonale håndhevingsmyndigheter skal kunne gripe inn ved grenseoverskridende brudd på fellesskapsreglene om forbrukerbeskyttelse som er listet opp i vedlegget til forordningen. Begrepet "grenseoverskridende" innebærer at lovbruddet rammer forbrukere som er bosatt i et annet EØS-land enn der selgeren eller tjenesteyteren er etablert. Dette reiser spørsmålet om det er regelverket i forbrukernes eller den næringsdrivendes hjemland som skal legges til grunn når den enkelte vedkommende myndighet skal ta stilling til om det foreligger et brudd på fellesskapsretten og eventuelt utøve sin myndighet etter forordningen. I forordningen er dette spørsmålet ikke regulert. Spørsmålet er diskutert i Europakommisjonens ekspertgruppe. Kommisjonen har gitt uttrykk for at hvorvidt en handling eller unnlattelse er en overtredelse, må avgjøres etter nasjonal rett i landet hvor overtredelsen finner sted.

Forbudsdirektivet (direktiv 98/27/EF) ble vedtatt for å gi myndigheter innenfor Fellesskapet bedre muligheter til å kunne forby grenseoverskridende brudd på regelverk som beskytter forbrukerne som gruppe.

Forordningen om forbrukervernsamarbeid og forbudsdirektivet er langt på vei initiert ut ifra samme mål - å bekjempe grenseoverskridende lovbrudd mot forbrukernes kollektive interesser. Forbudsdirektivet hadde gjennomføringsfrist 1. januar 2001, men dette verktøyet er kun benyttet i svært få tilfeller. En av årsakene til dette synes å være at de godkjente organisasjonene ut fra ressursmessige årsaker velger å ikke forfølge slike saker over landegrensene. Europakommisjonen har i tillegg kommet frem til at det ved siden av forbudsdirektivets system, uansett graden av anvendelsen av dette, er behov for å etablere et effektivt samarbeid mellom offentlige myndigheter. Målet er å oppnå et velfungerende indre marked samt å skape tilstrekkelig tillit til markedet blant de forskjellige aktørene. Gjennom forordningen om forbrukervernsamarbeid gis medlemslandene anledning til å kunne utveksle fortrolig informasjon, og de forpliktes til å prioritere samarbeidet om å bekjempe brudd på forbrukerregelverket på fellesskapsnivå. Det forventes på denne bakgrunn at forordningen vil anvendes i langt større grad enn forbudsdirektivet, og at samarbeidet mellom håndhevingsmyndighetene vil bli mer effektivt.

I forbindelse med gjennomføringen av forbudsdirektivet ble det drøftet om det burde tas inn en lovvalgsbestemmelse i markedsføringsloven. Det ble konkludert med at en slik bestemmelse burde tas inn. Virkeområdet for de aktuelle bestemmelsene ble dermed begrenset til å gjelde forbrukerverndirektivene "slik disse er gjennomført i norsk rett", jf. gjeldende § 9 e i markedsføringsloven. Hovedbegrunnelsen var at regelverket som beskytter forbrukernes kollektive interesser i all hovedsak er av offentligrettslig karakter, og at norske domstoler eller forvaltningsorganer ikke kan fatte vedtak med hjemmel i utenlandsk offentligrettslig regelverk. Det følger av legalitetsprinsippet at dersom utenlandske offentligrettslige regler skal være grunnlag for plikter for norske rettssubjekter, må det foreligge konkrete norske regler som gir de utenlandske reglene anvendelse i norsk rett. Det er imidlertid ikke mulig å ta inn henvisninger til alle utenlandske bestemmelser som beskytter forbrukernes kollektive interesser, og det vil derfor være de norske bestemmelsene som må være grunnlag for forbudsvedtak. Hensynet til klarhet og forutberegnelighet tilsier at dette klart fremgår av markedsføringsloven (jf. Ot.prp. nr. 91 (2000-2001) s. 16 flg.).

Etter departementets vurdering gjør de samme hensynene seg gjeldende også for forordningen om forbrukervernsamarbeid. Selv om denne gjelder ved håndheving av fellesskapsregler som er nedfelt i forordninger og totalharmoniseringsdirektiver, i tillegg til minimumsdirektiver slik tilfellet er for forbudsdirektivet, er det fortsatt regler som beskytter forbrukernes kollektive interesser som ligger innenfor for-

ordningens virkeområde. Utgangspunktet er også her at dette i all hovedsak er regler av offentligrettslig karakter.

Departementet foreslår at det tas inn en bestemmelse i markedsføringsloven § 9 e første ledd som, lest i sammenheng med tredje ledd, presiserer at innenfor forordningens virkeområde vil en legge til grunn fellesskapsreglene i forordningens vedlegg "slik bestemmelsene er gjennomført i norsk rett". Forslaget innebærer en presisering av at norske myndigheters vedtakskompetanse bare kan hjemles i norske lovbestemmelser.

1.3.1.3 OVERSIKT OVER HVILKE REGELVERK SOM OMFATTES AV FORORDNINGEN

Forordningen artikkel 1 fastslår at formålet er å etablere samarbeid mellom håndhevingsmyndigheter med ansvar for håndheving av regelverk som beskytter forbrukernes interesser.

"Regelverk som beskytter forbrukernes interesser" er definert i artikkel 3 bokstav a). Det er direktivene som er opplistet i vedlegget til forordningen slik de er gjennomført i nasjonal rett og forordningene som er opplistet samme sted. Vedlegget omfatter 16 direktiver/forordninger. Proposisjonen gir en oversikt over regelverket som er opplistet i vedlegget, hvor dette er gjennomført i norsk rett, og hvilken myndighet som har håndhevingsansvaret for dette.

Oversikten viser at fellesskapsregelverket som omfattes av forordningen er gjennomført i norsk rett med ett unntak, og det føres aktivt offentlig tilsyn med dette.

1.3.2 Valg av gjennomføringsmåte i norsk rett

1.3.2.1 DEPARTEMENTETS VURDERINGER

Forordningen vil i stor grad bli anvendt på saker som håndheves av Forbrukerombudet etter regler nedfelt i markedsføringsloven. Departementet antar derfor at det er mest naturlig for brukerne av regelverket å søke etter håndhevingsregelverket i markedsføringsloven.

En annen fordel med gjennomføring i markedsføringsloven er at det allerede er et eget kapittel i loven om handlinger som skader forbrukernes kollektive interesser, jf. lovens kapittel II b.

Forslaget har fått bred støtte i høringsrunden. Departementet opprettholder derfor forslaget i høringsnotatet om å gjennomføre forordningen i markedsføringsloven.

Departementet foreslår at inkorporasjonen konkret skjer gjennom en ny bestemmelse i markedsføringsloven kapittel II b om handlinger som skader forbrukernes kollektive interesser. Bestemmelsen fastslår at forordningen, i EØS-tilpasset form, skal

gjelde som lov, jf. forslag til ny § 9 h første ledd. Forordningsteksten i norsk oversettelse er inntatt som vedlegg til denne proposisjonen.

Hvilke fellesskapsregelverk som forordningen omfatter, går frem av vedlegget til forordningen. Dette vedlegget vil bli endret fortløpende ettersom nye forbrukerbeskyttelsesregelverk blir vedtatt i EU og føres opp på listen over direktiver og forordninger. Dersom regelverkene innlemmes i EØS-avtalen, må dette gjenspeiles også i den norske gjennomføringen av forordningen. Det anses lite hensiktsmessig å endre denne listen ved lovendring, og det foreslås derfor at departementet gis hjemmel i markedsføringsloven til i forskrift å utvide listen med relevant regelverk, jf. forslag til ny § 9 e fjerde ledd.

I og med at Barne- og likestillingsdepartementet er forvaltningsansvarlig for markedsføringsloven, innebærer den foreslåtte gjennomføringsmåten at dette departementet blir tillagt myndighet til å fastsette og endre forskriften. Det foreslås i tillegg at departementet, som hovedansvarlig for gjennomføringen av forordningen, gis hjemmel til oppnevning av vedkommende myndigheter og sentralt kontaktorgan, jf. forslag til § 9 h annet ledd.

I tillegg til gjennomføringen av selve forordningen i norsk rett, er det nødvendig å foreta enkelte tilpasninger i eksisterende regelverk. Det dreier seg om endringer som gir de enkelte håndhevingsmyndighetene tilstrekkelig kompetanse som kreves for håndheving av forordningen etter dens artikkel 4 nr. 6.

1.3.3 Vedkommende myndigheter og sentralt kontaktorgan

1.3.3.1 FORORDNINGEN

Forordningen har som formål å formalisere samarbeidet mellom håndhevingsmyndigheter. De myndigheter som skal inngå i nettverket av håndhevingsorganer omtales som vedkommende myndigheter, jf. artikkel 3 bokstav c) og artikkel 4.

Det skal også utpekes et kontaktpunkt i hvert land, det sentrale kontaktorgan. Dets funksjon skal være å samordne alle utgående saker fra og innkommende saker til de enkelte vedkommende myndigheter i det aktuelle landet, jf. artikkel 3 bokstav d).

Det følger av forordningen artikkel 4 nr. 1 at de enkelte medlemsland skal utpeke de vedkommende myndigheter og et sentralt kontaktorgan som skal være ansvarlig for gjennomføringen av samarbeidet etter forordningen. Det foreslås at Barne- og likestillingsdepartementet gis hjemmel til slik utpeking, jf. forslaget til ny § 9 h annet ledd i markedsføringsloven.

1.3.3.2 HVEM SKAL OPPNEVNES SOM VEDKOMMENDE MYNDIGHETER OG SENTRALT KONTAKTORGAN?

Forordningen gir ingen begrensninger på antall vedkommende myndigheter som skal oppnevnes og meldes inn i nettverket etter artikkel 4 nr. 1.

I høringsnotatet ble det foreslått at følgende myndigheter oppnevnes som vedkommende myndigheter etter forordningen på hver sine fagområder som de håndhever i dag: Forbrukerombudet, Medietilsynet, Statens legemiddelverk og Sosial- og helsedirektoratet. I tillegg vil Lotteritilsynet og Luftfartstilsynet oppnevnes.

Ingen høringsinstanser har kommet med innvendinger til at ovennevnte instanser oppnevnes som vedkommende myndigheter. Departementet opprettholder derfor forslaget.

Det skal også utpekes et "sentralt kontaktorgan" som skal være ansvarlig for samordning av saker etter forordningen nasjonalt. I høringsnotatet foreslo departementet at Forbrukerombudet blir tildelt denne funksjonen. Ingen høringsinstanser har kommet med innvendinger til dette, og departementet opprettholder forslaget om at Forbrukerombudet oppnevnes som sentralt kontaktorgan etter forordningen.

Hjemmelen for å oppnevne vedkommende myndigheter og sentralt kontaktorgan følger av forslag til ny § 9 h annet ledd i markedsføringsloven. Departementet tar sikte på å oppnevne ovennevnte instanser administrativt etter at de foreslåtte lovendringene er trådt i kraft.

1.3.4 Hvilke virkemidler skal vedkommende myndigheter ha til sin rådighet?

1.3.4.1 FORORDNINGEN

Ifølge artikkel 4 nr. 3 skal hver av håndhevingsmyndighetene ha den etterforsknings- og håndhevingskompetanse som er nødvendig for anvendelsen av forordningen. Som et minstekrav skal myndighetene ha kompetanse som oppstilt i artikkelens nr. 6 bokstav a) til g), nærmere bestemt:

- a) å ha tilgang til alle relevante dokumenter, i enhver form, knyttet til overtredelsen innenfor Fellesskapet,
- b) å avkreve enhver person relevante opplysninger knyttet til overtredelsen innenfor Fellesskapet,
- c) å gjennomføre nødvendige kontroller på stedet,
- d) å framsette et skriftlig krav om at vedkommende selger eller leverandør stanser overtredelsen innenfor Fellesskapet,
- e) å få selgeren eller leverandøren som er ansvarlig for overtredelsen innenfor Fellesskapet, til å forplikte seg til å stanse overtredelsen, og eventuelt å offentliggjøre den inngåtte forpliktelsen,

- f) å kreve at enhver overtredelse innenfor Fellesskapet stanses eller forbys, og eventuelt å offentliggjøre de avgjørelser som er truffet i denne forbindelse,
- g) å kreve at den tapende part betaler erstatning til statskassen eller til en mottaker som er utpekt i eller i henhold til nasjonal lovgivning, dersom avgjørelsen ikke etterkommes.

Kompetansen skal utøves i overensstemmelse med nasjonal lovgivning. Som et overordnet vilkår for å kunne sette i verk tiltakene, må det foreligge rimelig grunn til mistanke om en overtredelse innenfor Fellesskapet.

1.3.4.2 NÆRMERE OM DE ENKELTE VIRKEMIDLENE I BOKSTAV A), B), C) OG E)

I høringsnotatet gav departementet uttrykk for at det er tvil om tolkningen av bokstav c) og e).

- c) rett til å gjennomføre nødvendige kontroller på stedet

I høringsnotatet la departementet til grunn at dette forstås slik at myndighetene skal ha rett til å møte opp på stedet for å foreta plassundersøkelse/ransakelse i arbeidet med å avdekke eventuelle brudd på fellesskapsregelverket etter forordningen. Forståelsen av "på stedet" omfatter også den næringsdrivendes kontorlokaler. Det ble reist spørsmål om kravet også kan forstås slik at myndighetene kun gis hjemmel til å kontrollere steder og dokumenter som uansett er offentlig tilgjengelige.

Etter departementets syn bør bestemmelsen tolkes slik at håndhevingsmyndighetene skal ha adgang til å foreta kontrollundersøkelser på bedriftens private område. Skulle bestemmelsen tolkes slik at den bare omfatter offentlige steder, ville den ha liten praktisk betydning.

- e) å få selgeren eller leverandøren som er ansvarlig for overtredelsen innenfor Fellesskapet, til å forplikte seg til å stanse overtredelsen, og eventuelt å offentliggjøre den inngåtte forpliktelsen

I høringsnotatet gav departementet uttrykk for at ordlyden i bestemmelsen er fremmedartet for oss, ved at den gir myndighetene en rett til å få skriftlig bekreftelse fra lovovertræderen. Dersom slik bekreftelse ikke gis, er det imidlertid i forordningen ikke knyttet virkninger direkte til dette. Det ble reist spørsmål om hvordan dette skal forstås.

Spørsmålet blir om myndighetenes anvendelse av denne adgangen er å anse som et enkeltvedtak som gir den næringsdrivende en rett til "å gjøre opp for seg" før eventuelt forbudsvedtak treffes. Bestemmelsen bør i så fall gjennomføres direkte i lovverket.

Departementet er enig med høringsinstansene som mener at bokstav e) fremstår som et alternativ til sanksjoner. Det knyttes ikke andre rettsvirkninger til manglende etterfølgelse av kravet om skriftlig bekreftelse, enn at tilsynsmyndigheten kan velge å forfølge saken videre med forbudsvedtak mv. Dersom overtræderen gir en skriftlig bekreftelse på at det ulovlige skal opphøre, vil vedkommende være avtalerettslig forpliktet til å gjøre det.

Departementet er kommet til at det både av hensyn til brukerne og for å unngå tvil om forordningen er gjennomført riktig, bør tas inn klare lovhjemler i de aktuelle regelverkene om at tilsynsorganene skal ha rett til å kreve skriftlig bekreftelse som nevnt i bokstav e).

1.3.4.3 HAR INSTANSENE SOM SKAL OPPNEVNES SOM VEDKOMMENDE MYNDIGHETER, DE NØDVENDIGE VIRKEMIDLENE ETTER FORORDNINGEN?

Nedenfor gjennomgår departementet om hvert av håndhevingsorganene som i denne omgang skal oppnevnes som vedkommende myndigheter, har kompetanse til å gjennomføre tiltakene som er opplistet i artikkel 4 nr. 6 bokstav a) til g) og hvilke endringer som anses nødvendige for å gjennomføre forordningen.

1.3.4.3.1 Forbrukerombudet

Bokstav a) og b) om opplysningsplikt

Departementet er kommet til at Forbrukerombudet allerede har til sin rådighet virkemidlene i bokstav a) og b) når det gjelder regelverket han skal håndheve etter forordningen.

Bokstav c) om kontrollundersøkelser

Departementet mener at markedsføringsloven § 15 gir Forbrukerombudet tilstrekkelig kompetanse etter bokstav c).

Bokstav d) om å kreve opphør av overtredelser

Proposisjonen viser her til markedsføringsloven § 13 og kgl.res. vedrørende tilsyn med kredittkjøpsloven. Her foreslås ingen ytterligere lovregulering.

Bokstav e) om å kreve opphørstilsagn

Markedsføringsloven gir i dag ikke Forbrukerombudet en direkte hjemmel for å be den næringsdrivende om skriftlig bekreftelse om opphør av en lovstridig handling.

I høringsnotatet reiste departementet spørsmål om å innføre en klar hjemmel for Forbrukerombudet til å be om skriftlig bekreftelse om at det ulovlige forholdet opphører.

Departementet er kommet til at bestemmelsen bør gjennomføres uttrykkelig i de aktuelle regelver-

kene. Departementet foreslår derfor å innføre en klar hjemmel i markedsføringsloven for å gjennomføre bokstav e). Departementet har revurdert forslaget i høringsnotatet og kommet til at retten til å kreve skriftlig bekreftelse bør gjelde alle overtredelser av markedsføringsloven, ikke bare overtredelser etter forordningen. En slik generell bestemmelse passer bedre inn i § 13 femte ledd, som foreslås endret.

Bokstav f) og g) om forbud og økonomiske sanksjoner

Etter markedsføringslovens system er det Markedsrådet som er gitt den primære kompetansen til å fatte forbudsvedtak mot handlinger i strid med lovens bestemmelser, jf. § 12. Markedsrådet er et forvaltningsorgan med domstolslignende funksjon som avgjør klager på Forbrukerombudets vedtak og saksbehandling. Markedsrådet er således spesialisert innen markedsrett. Rådets vedtak er bindende hvis ikke avgjørelsen innen en gitt frist bringes inn for de ordinære domstoler.

Markedsrådets og Forbrukerombudets vedtakskompetanse foreslås utvidet til å omfatte de nye bestemmelsene som gjennomfører forordningen, jf. forslaget til § 12 første ledd nytt fjerde punktum og § 14 første ledd første punktum i markedsføringsloven. Dette vil etter departementets syn oppfylle kravene forordningen stiller i bokstav f) om at en overtredelse kan kreves stanset eller forbyes.

Markedsføringsloven § 16 gir hjemmel til å ilegge tvangsgebyr i vedtak fattet etter §§ 12 og 14. Gebyret skal betales av den som vedtaket retter seg mot dersom vedkommende overtrer vedtaket eller medvirker til at en annen foretar den handlingen som vedtaket retter seg mot. Bestemmelsen foreslås utvidet til å omfatte vedtak fattet ved brudd på bestemmelser som gjennomfører forordningen, jf. forslag til endring i markedsføringsloven § 16 første ledd tredje punktum. Bestemmelsen anses å gjennomføre forordningen bokstav g) om økonomiske sanksjoner hvis en avgjørelse ikke etterkommes.

Når det gjelder forordningens krav til å kunne offentliggjøre forbudsvedtakene fattet med hjemmel i regelverket som nevnt over, legger departementet til grunn at lov om offentlighet i forvaltningen § 2 første ledd jf. § 3 første ledd gir en generell adgang til dette. Ingen av disse regelverkene gjør unntak fra offentlighetslovens bestemmelser.

1.3.4.3.2 Medietilsynet

Bokstav a) og b) om opplysningsplikt

Myndighetene har hjemmel til å innkreve nødvendige opplysninger og dokumentasjon fra blant annet kringkastere som et ledd i tilsynsarbeidet, jf. kringkastingsforskriften § 1-6. Denne bestemmelsen er ikke tilstrekkelig til å oppfylle forordningens krav

etter dens artikkel 4 nr. 6 bokstav a) og b). Kultur- og kirke departementet har utarbeidet forslag til ny § 2-11 om opplysningsplikt i kringkastingsloven.

Etter departementets syn vil bestemmelsen være vid nok til å oppfylle forordningens krav, og det ligger implisitt at "ethvert relevant dokument" er omfattet, jf. forordningens artikkel 4 nr. 6 bokstav a).

Bokstav c) om kontrollundersøkelser

Kringkastingsloven gir ikke hjemmel til å gjennomføre kontrollundersøkelser på stedet. Kultur- og kirke departementet har på denne bakgrunn utarbeidet forslag til ny § 2-12 annet ledd i kringkastingsloven.

Bokstav d) om å kreve opphør av overtredelser

Etter departementets syn vil Medietilsynets tilsynsansvar samt kringkastingsloven § 10-2 om advarsel til overtrederen gi tilstrekkelig kompetanse for Medietilsynet til å skriftlig fremsette krav overfor overtrederen om at overtredelser opphører.

Bokstav e) om å kreve opphørstilsagn

Kringkastingsloven gir ingen hjemmel for Medietilsynet til å kreve skriftlig bekreftelse fra den næringsdrivende. Kultur- og kirke departementet har utarbeidet forslag til ny § 2-12 første ledd første punktum i kringkastingsloven som uttrykkelig gjennomfører forordningens bokstav e).

Bokstav f) og g) om forbud og økonomiske sanksjoner

Kringkastingsloven hjemler ikke rett til å forby eller påby opphør av enkeltinnslag i strid med regelverket om reklame og sponing. Kultur- og kirke departementet har utarbeidet forslag til ny § 2-12 første ledd annet punktum som forbyr sending av visse lovlige innslag, avgrenset til saker etter forordningen. Det er intet til hinder for å offentliggjøre forbudsvedtakene.

Departementet legger til grunn at ovennevnte er tilstrekkelig for å gjennomføre bokstav f) og g) i forordningen om opphørs-/forbudsvedtak og økonomiske sanksjoner.

1.3.4.3.3 Statens legemiddelverk

Bokstav a) og b) om opplysningsplikt

Departementet anser at gjeldende lovgivning oppfyller kravene i bokstav a) og b).

Bokstav c) om kontrollundersøkelser

Departementet legger til grunn at gjeldende lovgivning også her er tilstrekkelig for å gjennomføre bokstav c) om kontrollundersøkelser.

Bokstav d) om å kreve opphør av overtredelser

Departementet anser at forordningens krav oppfylles av dagens lovgivning.

Bokstav e) om å kreve opphørstilsagn

Det er ingen uttrykkelig bestemmelse om å få skriftlig bekreftelse fra overtrederen i legemiddeloven. Helse- og omsorgsdepartementet har utarbeidet forslag til en ny bestemmelse i legemiddeloven § 28 åttende ledd, som vil gi en konkret hjemmel for å kreve skriftlig bekreftelse på opphør av lovbrudd fra den næringsdrivende.

Bokstav f) og g) om forbud og økonomiske sanksjoner

Gjeldende lovgivning tilfredsstiller forordningens krav.

1.3.4.3.4 Sosial- og helsedirektoratet

Alkoholregelverket

Bokstav a) og b) om opplysningsplikt

Alkoholoven har i dag ikke en klar hjemmel til å kreve tilgang til ethvert relevant dokument vedrørende en overtredelse av TV-direktivets artikkel 15.

På denne bakgrunn har Arbeids- og sosialdepartementet foreslått en ny bestemmelse i alkoholoven § 9-3 annet ledd for å gjennomføre forordningen bokstav a) og b).

Bokstav c) om kontrollundersøkelser

I den generelle behandlingen av bokstav c) er departementet kommet til at bestemmelsen bør fortolkes slik at håndhevingsmyndighetene skal ha hjemmel til å foreta kontrollundersøkelser på bedriftens private område.

I samråd med Helse- og omsorgsdepartementet foreslår departementet en bestemmelse i alkoholoven § 9-3 første ledd annet punktum for å gi en klar hjemmel til kontrollundersøkelser.

Bokstav d) om å kreve opphør av overtredelser

Departementet anser at dagens regelverk er tilstrekkelig gjennomføring av bokstav d).

Bokstav e) om å kreve opphørstilsagn

Departementet er kommet til at bokstav e) bør gjennomføres uttrykkelig i de aktuelle regelverkene, som et alternativ til sanksjoner.

Departementet foreslår etter dette å tilføye alkoholoven § 9-4 første ledd et nytt tredje punktum for å gi en klar hjemmel for Sosial- og helsedirektoratet til å kreve skriftlig bekreftelse fra overtrederen på at det ulovlige skal opphøre.

Når det gjelder forordningens krav om at slikt tilsagn må kunne offentliggjøres, legger departementet til grunn at det ikke er behov for særskilt implementering, da offentlighetslovens bestemmelser vil ivareta dette kravet.

Bokstav f) og g) om forbud og økonomiske sanksjoner

Etter departementets oppfatning tilfredsstiller dagens ordning kravene i forordningen bokstav f) og g).

Tobakksregelverket

Bokstav a) og b) om opplysningsplikt

Departementet legger til grunn at tobakksskadeloven § 7 første ledd gir Sosial- og helsedirektoratet nødvendig kompetanse etter bokstav a) og b).

Bokstav c) om kontrollundersøkelser

Etter tobakksskadeloven § 8 første ledd har Sosial- og helsedirektoratet ansvar for å føre tilsyn med bestemmelsene om tobakksreklame.

I den generelle behandlingen av bokstav c) er departementet kommet til at bestemmelsen bør fortolkes slik at håndhevingsmyndighetene skal ha hjemmel til å foreta kontrollundersøkelser på bedriftens private område.

I samråd med Helse- og omsorgsdepartementet foreslår departementet en bestemmelse i tobakksskadeloven § 8 første ledd nytt annet punktum for å gi en klar hjemmel til kontrollundersøkelser.

Bokstav d) om å kreve opphør av overtredelser

Etter departementets syn er gjeldende bestemmelse tilstrekkelig grunnlag for å gjennomføre forordningens krav i bokstav d).

Bokstav e) om å kreve opphørstilsagn

Departementet foreslår å tilføye tobakksskadeloven § 8 annet ledd et nytt tredje punktum for å gi en klar hjemmel for Sosial- og helsedirektoratet til å kreve skriftlig bekreftelse fra overtrederen på at det ulovlige skal opphøre.

Når det gjelder forordningens krav om at slikt tilsagn må kunne offentliggjøres, legger departementet til grunn at det ikke er behov for særskilt implementering, da offentlighetslovens bestemmelser vil ivareta dette kravet.

Bokstav f) og g) om forbud og økonomiske sanksjoner

Tobakksskadeloven § 8 annet ledd jf. § 2 gir Sosial- og helsedirektoratet hjemmel til å fatte vedtak om retting av brudd på totalforbudet mot reklame for

tobakkssvarer, og til å sette en tidsfrist for retting av overtredelsen.

Etter departementets syn er dette tilstrekkelig for oppfyllelse av forordningens krav i bokstav f) og g).

1.3.5 Kravet om at det "er rimelig grunn til mistanke" om en overtredelse innenfor Fellesskapet

Det følger av forordningen artikkel 4 nr. 6 innledningsvis at det er et overordnet vilkår for å kunne sette i verk tiltakene i bokstavene a–g at det er rimelig grunn til mistanke om en overtredelse. I og med at forordningen gjennomføres ved inkorporasjon, vil forordningsteksten gjelde som norsk lov.

Forordningen presiserer ikke nærmere hva som ligger i dette kravet. I høringsnotatet gav departementet uttrykk for at bestemmelsen er en rettssikkerhetsgaranti, som skal sikre at det foreligger et minimum av mistanke om lovovertridelser før myndighetene iverksetter tiltak mot de næringsdrivende. Dette anses å være i tråd med norsk rett, da det følger av alminnelige forvaltningsrettslige prinsipper, herunder særlig forbud mot myndighetsmisbruk, at slike myndighetsinngrep overfor private ikke kan iverksettes uten at det foreligger en berettiget mistanke om overtredelser.

Departementet vil vise til at kravet om "rimelig grunn til mistanke" vil gjelde som grunnpremiss i og med at forordningsteksten vil gjelde som norsk lov. I tillegg vil det som nevnt gjelde i kraft av alminnelige forvaltningsrettslige prinsipper. Departementet ser derfor ikke grunn til å presisere dette i alle de forskjellige regelverkene som er omfattet av forordningen.

1.3.6 Samarbeid mellom medlemslandenes håndhevingsmyndigheter - nærmere om forordningen kapittel II og III

Forordningen kapittel II og III inneholder reglene for samarbeidet mellom håndhevingsmyndighetene i nettverket. Disse bestemmelsene trer i kraft ett år etter forordningen for øvrig, for å gi medlemslandene tilstrekkelig tid til å forberede den praktiske gjennomføringen.

1.3.6.1 UTVEKSLING AV INFORMASJON OG GJENSIDIG BISTAND, HERUNDER OPPRETTELSE AV EN FELLES DATABASE

Etter artikkel 6 kan en vedkommende myndighet i land A ved forespørsel pålegge en vedkommende myndighet i land B å utlevere opplysninger som nevnt i artikkel 4 nr. 6 bokstav a) og b), for eksempel relevante dokumenter vedrørende en overtredelse. Dette omfatter opplysninger som anses nødvendige for å kunne avgjøre om det foreligger en overtredelse

innenfor Fellesskapet eller om det er rimelig grunn til mistanke om at en slik overtredelse vil finne sted.

Ved en forespørsel om utlevering av opplysninger skal den aktuelle håndhevingsmyndigheten i land B foreta de undersøkelser som kreves for å innhente slik informasjon. Om nødvendig skal bistand fra andre offentlige myndigheter innhentes. Opplysningene skal sendes tilbake til den anmodende myndighet via kontaktorganene, jf. artikkel 12.

Artikkel 7 omhandler de vedkommende myndigheters opplysningsplikt uten forutgående anmodning. Bestemmelsen sier at vedkommende myndigheter, som ved sin markedsovervåking blir oppmerksom på overtredelser innenfor Fellesskapet eller som får rimelig grunn til mistanke om at slikt lovbrudd vil finne sted, på eget initiativ skal informere vedkommende myndigheter i andre land samt Europakommisjonen om forholdet. I tillegg skal den vedkommende myndigheten utlevere all nødvendig informasjon knyttet til dette.

Dersom det viser seg å foreligge lovbrudd, vil det også kunne være behov for bistand fra vedkommende myndigheter i berørte land for å få iverksatt tiltak. Forespørsel om bistand og samordning av myndighetenes håndheving skal da samordnes gjennom de sentrale kontaktorganene, jf. artikkel 9.

Etter artikkel 8 gis de vedkommende myndigheter en plikt til å iverksette nødvendige håndhevings tiltak med det formål å stanse et grenseoverskridende lovbrudd når vedkommende myndigheter i et annet land anmoder om dette. De tiltak som kan iverksettes, følger av forordningen artikkel 4 nr. 6. I tillegg kommer andre tiltak som den aktuelle vedkommende myndighet har adgang til å iverksette i henhold til sin nasjonale lovgivning.

Av artikkel 8 nr. 6 følger det at den anmodede myndighet kan konferere med den anmodende myndighet under gjennomføringen av tiltaket. Tanken bak denne bestemmelsen er at tiltaket skal bli iverksatt på en mest mulig effektiv måte.

De vedkommende myndigheter skal informere Kommisjonen ved anvendelsen av artiklene 7, 8 og 9. All informasjon som blir rapportert i denne forbindelse, skal legges inn i en felles database som administreres av Kommisjonen, jf. artikkel 10. Databasen vil kunne konsulteres for pågående saker og status for disse, hvilke tiltak som er truffet i de enkelte saker osv. Databasen vil også være et verktøy for Europakommisjonen som beslutningsgrunnlag ved vurdering av behovet for endring av eksisterende og for utarbeidelse av eventuelt nytt regelverk.

For å sikre en mest mulig fortrolig behandling av opplysningene som utveksles ved anvendelsen av forordningen, vil kun de vedkommende myndigheter ha adgang til databasen, jf. artikkel 10.

1.3.6.2 HVILKEN TYPE OPPLYSNINGER SOM SKAL UTVEKSLES OG PÅ HVILKET SPRÅK

Flere av bestemmelsene om gjensidig bistand i forordningen kapittel II forutsetter utveksling av informasjon. Forordningen oppstiller krav om at informasjonen skal være relevant og nødvendig.

Forordningen går ikke inn på hvilke typer av opplysninger som skal anses som relevante og nødvendige, og dette vil nok også variere fra sak til sak. For en god og effektiv gjennomføring av samarbeidet vil det imidlertid være både ønskelig og nødvendig at det etableres en felles forståelse mellom håndhevingsmyndighetene med hensyn til hvilke kjerneopplysninger det skal gis opplysninger om. I tillegg vil en slik felles forståelse demme opp for unødvendige avvisninger av forespørsler om gjensidig bistand med hjemmel i artikkel 15.

I artikkel 12 nr. 4 gis det regler for hvilket språk som skal anvendes ved anmodning om og ved utveksling av opplysninger. Utgangspunktet er at dette avtales mellom de aktuelle vedkommende myndigheter i forkant av at anmodningene sendes. Dersom enighet ikke oppnås, er regelen at anmodningen sendes på det offisielle språket i den anmodende myndighets stat, og opplysningene gis på det eller de offisielle språk i den eller de anmodede myndighets stat(er).

1.3.6.3 SÆRLIG OM BESKYTTELSE AV PERSONOPPLYSNINGER OG FORRETNINGSHEMMEIGHETER, HERUNDER FORHOLDET TIL PERSONOPPLYSNINGSLOVEN

Forordningen legger opp til en omfattende utveksling av informasjon mellom myndighetene i de berørte landene i forbindelse med saksbehandlingen. Informasjonen som utveksles, skal også legges inn i databasen som opprettes i forbindelse med forordningen, jf. artikkel 10. Kun myndighetene i de enkelte landene og Europakommisjonen skal ha tilgang til innholdet i databasen.

For å sikre en fortrolig behandling av opplysningene som utveksles, er det i forordningen tatt inn en egen bestemmelse om konfidensialitet, jf. artikkel 13 nr. 3. Konfidensialitetsplikten er utformet slik at dokumenter bare skal underlegges taushetsplikt dersom offentliggjøring vil skade visse nærmere angitte interesser.

Når det gjelder anvendelsen av de innhentede opplysninger, vil departementet bemerke at det avgjørende etter artikkel 13 nr. 1 er at opplysningene kun kan brukes til å sikre overholdelse av regelverket som beskytter forbrukernes interesser. Departementet kan ikke se at det ligger i artikkel 13 nr. 1 at opplysningene bare kan brukes i den konkrete saken de er samlet inn til. For øvrig slutter departementet seg til at opplysninger som nevnt i artikkel 13 nr. 3 ikke

må frigis i større grad enn nødvendig, noe som klart er nedfelt i forordningen: Hovedregelen er taushetsplikt, unntaket er frigivning.

Gjennomføringen av artikkel 13 nr. 3 reiser også spørsmål knyttet til adgangen til å gjøre unntak fra personopplysningslovens bestemmelser. Etter artikkel 13 nr. 3 er det adgang til å følge hovedregelen om offentlighet for blant annet personopplysninger, under forutsetning av at dette anses nødvendig for å sikre opphør av eller forbud mot et lovbrudd, og den som har formidlet opplysningene samtykker i offentliggjøring. Etter norsk rett vil utveksling av informasjon som inneholder personopplysninger bare kunne foretas der det foreligger en klar lovhjemmel til å kunne gjøre unntak fra personopplysningslovens bestemmelser.

Departementet slutter seg til Justisdepartementets vurdering om at artikkel 13. nr. 3 vil være tilstrekkelig hjemmel til å gjøre unntak fra personopplysningsloven når forordningen er inkorporert i markedsføringsloven. Dermed kan personopplysninger gis til utenlandske håndhevingsmyndigheter når vilkårene i forordningen er oppfylt.

1.3.6.4 TILFELLER DER MYNDIGHETENE KAN NEKTE Å ETTERKOMME FORESPØRSLER OM BISTAND

Forordningen åpner for at en vedkommende myndighet som blir bedt om å yte bistand etter artikkel 6, 7 og 8, kan nekte dette. Vilkårene for å gi slike avslag følger av artikkel 15 nr. 2, 3 og 4.

Når det velges å ikke yte bistand skal årsaken til avslaget opplyses både til den anmodende myndighet og til Kommisjonen.

1.3.7 Øvrige forpliktelser etter forordningen

1.3.7.1 RAPPORTERING, SAMORDNING OG SAMARBEID OM HÅNDHEVING OG ADMINISTRATIVE TILTAK

Av artikkel 16 nr. 1 og artikkel 17 nr. 1 fremgår det at medlemslandenes myndigheter regelmessig skal underrette hverandre samt Kommisjonen/EFTAs overvåkningsorgan om sine nasjonale aktiviteter innen håndheving og forvaltning av fellesskapsregelverket som vil være av fellesskapsinteresse.

I prinsippet vil oppfølgingen av artiklene 16 og 17 være aktuell for samtlige av de vedkommende myndighetene som oppnevnes etter norsk rett. I og med at Forbrukerombudet skal håndheve det meste av regelverket og oppnevnes som sentralt kontaktorgan, antas det imidlertid at det vil være mest naturlig at det meste av det som kommer i stand innen samordning og samarbeid mellom landene, vil skje innenfor Forbrukerombudets område.

1.3.7.2 NASJONALE RAPPORTER

Medlemslandene skal annethvert år fra forordningens ikrafttredelse avgi rapport til Europakommisjonen/EFTAs overvåkningsorgan om sin anvendelse av forordningen. Rapportene blir gjort offentlig tilgjengelig.

Det antas at Forbrukerombudet som sentralt kontaktorgan vil ha de beste forutsetningene, med bistand fra de andre vedkommende myndigheter, for å utarbeide de nasjonale rapportene når det gjelder anvendelsen av forordningen i norsk rett.

2. KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Knut Gravrák, Britt Hildeng, Espen Johnsen og Tove Karoline Knutsen, fra Fremskrittspartiet, Ulf Erik Knudsen og Karin S. Woldseth, fra Høyre, Olemic Thommessen, fra Sosialistisk Venstreparti, May Hansen, fra Kristelig Folkeparti, lederen May-Helen Molvær Grimstad, fra Senterpartiet, Erling Sande, og fra Venstre, Trine Skei Grande, ser behovet for et forbrukervern som går utover våre egne landegrenser. Spesielt tatt i betraktning en stadig økning i omsetningen fra netthandel er det viktig at forbrukernes rettigheter fremdeles kan bli ivaretatt, selv om de kjøper varer og tjenester fra forretninger utenfor landets grenser.

Komiteen ser behovet for å gi håndhevingsmyndighetene økte rettigheter i forhold til innsamling av dokumentasjon for at forordningen skal kunne fungere etter hensikten.

Komiteen mener dette er en betingelse både for å skape tillit i markedet og legge til rette for vel fungerende konkurranseforhold. Det er i dag stor variasjon når det gjelder systemer for håndheving av forbrukerregelverket i EØS-landene. I enkelte land har det i praksis ikke vært ført offentlig tilsyn med regelverket. Et annet problem er at nødvendig utveksling av informasjon mellom tilsynene i de forskjellige landene ofte hindres av nasjonalt regelverk om konfidensialitet. Komiteen er glad for at det på denne bakgrunn har vært et prioritert siktemål at samtlige EØS-land etablerer tilsynsorganer for forbrukerregelverket, og at en får i stand effektive systemer for samarbeid mellom tilsynsorganene.

Komiteen har merket seg at forordningen gir regler om samarbeid mellom nasjonale myndigheter om håndheving av fellesskapets regler om forbrukernes kollektive interesser. Dette er regler som næringslivet skal overholde av hensyn til forbrukere generelt, uten at den enkelte forbruker kan gjøre rettigheter gjeldende. Overtredelser er en sak bare mellom den næringsdrivende og håndhevingsmyndighetene.

Komiteen har også merket seg at enkeltstående tvister som oppstår mellom næringsdrivende og forbrukere, faller utenfor forordningens virkeområde.

Komiteen vil understreke at formålet med forordningen er å sikre en effektiv og harmonisert håndheving av forbrukerregelverket som er listet opp i forordningens vedlegg. Dette omfatter blant annet direktiver om villedende og sammenlignende reklame, avtaler inngått utenfor fast utsalgssted, forbrukerkreditt, pakkereiser, kringkasting og elektronisk handel.

Komiteen viser videre til at forordningens virkeområde er avgrenset til håndheving ved grenseoverskridende overtredelser av nasjonale bestemmelser som gjennomfører nevnte regelverk. I dette ligger at lovbruddet rammer forbrukere som er bosatt i et annet EØS-land enn der hvor selgeren eller tjenesteyteren er etablert. Et praktisk eksempel er at spanske timesharetilbydere opererer på det norske markedet og tilbyr kontrakter som er i strid med direktiv 94/47/EF (timesharedirektivet).

2.1 Departementets merknader til en del hovedspørsmål

2.1.1 Forordningens virkeområde

Komiteen viser til departementets vurderinger og forslag, og støtter disse.

2.1.2 Valg av gjennomføringsmåte i norsk rett

Komiteen viser til departementets vurderinger og forslag, og støtter disse.

2.1.3 Vedkommende myndigheter og sentralt kontrollorgan

Komiteen viser til departementets vurderinger og forslag, og støtter disse.

2.1.4 Hvilke virkemidler skal vedkommende myndigheter ha til rådighet?

Komiteen viser til departementets vurderinger og forslag, og støtter disse.

2.1.5 Kravet om at det "er rimelig grunn til mistanke" om en overtredelse innenfor fellesskapet

Komiteen viser til departementets vurderinger og forslag, og støtter disse.

2.1.6 Samarbeid mellom medlemslandenes håndhevingsmyndigheter

Komiteen viser til departementets vurderinger og forslag, og støtter disse.

2.1.7 *Forholdet til tredjeland*

Komiteen viser til departementets vurderinger og forslag, og støtter disse.

2.1.8 *Øvrige forpliktelser etter forordningen*

Komiteen viser til departementets vurderinger og forslag, og støtter disse.

2.2 *Økonomiske og administrative konsekvenser*

Komiteen viser til at det er fastslått i forordningen at landene plikter å stille de nødvendige ressurser til rådighet og at vedkommende myndigheter skal prioritere saker etter forordningen på lik linje med nasjonale saker. Komiteen har merket seg at forpliktelsene og oppgavene for oppfyllelse av forordningen kan få økonomiske og administrative konsekvenser for de vedkommende myndigheter, avhengig av økt saksmengde innenfor de enkelte forvaltningsområder som omfattes av forordningen.

Komiteen konstaterer at Forbrukerombudet vil få økt saksmengde ved gjennomføringen av forordningen, da ombudet håndhever mesteparten av regelverkene som er omfattet av den. Komiteen har også merket seg at i den grad gjennomføringen av forordningen medfører økt saksmengde innenfor de øvrige vedkommende myndigheters ansvarsområde, vil ombudet også få befattning med disse i sin rolle som sentralt kontaktorgan. Det er videre mulig at Forbrukerombudet får økt reisevirksomhet.

Komiteen viser til at Medietilsynet henvender seg med jevne mellomrom til myndigheter i andre land i forbindelse med fjernsynssendinger rettet mot Norge. Forordningen formaliserer rutine for slike henvendelser. Komiteen har merket seg at forordningen trolig ikke vil medføre vesentlige økonomiske og administrative konsekvenser for Medietilsynet, og at det samme gjelder for Statens legemiddelverk og Sosial- og helsedirektoratet.

2.3 *Merknader til de enkelte bestemmelsene*

2.3.1 *Til endringene i lov 16. juni 1972 nr. 47 om kontroll med markedsføring og avtalevilkår (markedsføringsloven)*

2.3.1.1 TIL ENDRING I KAPITTELOVERSKRIFTEN TIL KAPITTEL II B

Komiteen merker seg at kapitteloverskriften endres ved å presisere at kapitlet kun omhandler grenseoverskridende handlinger. Det vil si handlinger eller unnlater som har sitt utspring i en EØS-stat, men som får virkning for forbrukere i en annen EØS-stat.

Komiteen støtter departementets forslag.

2.3.1.2 TIL § 9 E

Komiteen ser at første ledd endres slik at virkeområdet i kapitlet også fanger opp handlinger eller unnlater som skal behandles etter forordningen. Virkeområdet til forordningen er videre enn forbudsdirektivets virkeområde. Ordlyden gjøres derfor mer generell, slik at begge virkeområdene fanges opp.

Komiteen viser til at annet ledd er nytt og tas inn for å presisere at §§ 9 f og 9 g kun får anvendelse på saker etter forbudsdirektivet. Denne endringen er nødvendig som følge av utvidelsen av virksomheten i bestemmelsens første ledd.

Komiteen viser videre til at tredje ledd beskriver virkeområdet for forordningen.

Komiteen merker seg at fjerde ledd er en videreføring av dagens annet ledd.

Komiteen støtter departementets forslag.

2.3.1.3 TIL §§ 9 F OG 9 G

Komiteen ser at disse endringene kun er lovtekniske, og støtter departementets forslag til vedtak.

2.3.1.4 TIL NY § 9 H

Komiteen registrerer at første ledd gjennomfører forordningen ved inkorporasjon. Dette vil si at forordningen skal gjelde som lov. I annet ledd gis departementet hjemmel til å oppnevne vedkommende myndigheter og sentralt kontaktorgan. Disse oppnevningene vil skje ved administrativt vedtak, og foretas i samarbeid med de ansvarlige fagdepartementer for de enkelte håndhevingsmyndigheter.

Komiteen støtter departementets forslag.

2.3.1.5 TIL § 12

Komiteen ser at første ledd tredje punktum endres som en lovteknisk følge av at § 9 e endres. Første ledd nytt fjerde punktum innebærer at Markedsrådets vedtakskompetanse utvides til å omfatte overtredelser av regelverket som Forbrukerombudet blir oppnevnt som vedkommende myndighet til å håndheve etter forordningen.

Komiteen støtter departementets forslag.

2.3.1.6 TIL § 13

Komiteen merker seg at endringen i tredje ledd ikke medfører noen realitetsendring, men er kun en lovteknisk endring. Femte ledd nytt første punktum gir Forbrukerombudet uttrykkelig hjemmel til å kreve at den som bryter markedsføringsloven, skal avgi skriftlig bekreftelse på at lovbruddet vil opphøre.

Komiteen støtter departementets forslag.

2.3.1.7 TIL § 14

Komiteen ser at endringen i første ledd første punktum innebærer at Forbrukerombudets vedtakskompetanse utvides til å omfatte bestemmelsene som gjennomfører forordningen.

Komiteen støtter departementets forslag.

2.3.1.8 TIL § 16

Komiteen viser til at endringen i første ledd tredje punktum innebærer at tvangsgebyr kan fastsettes ved overtredelser etter forordningen.

Komiteen støtter departementets forslag.

2.4 Til endringene i lov 4. desember 1992 nr. 127 om kringkasting (kringkastingsloven)

2.4.1 Til ny § 2-11

Komiteen merker seg at første ledd gir Medietilsynet tilstrekkelig kompetanse til å kreve opplysninger etter forordningen artikkel 4 nr. 6 bokstav a) og b). Opplysningsplikten omfatter enhver og kan for eksempel omfatte kringkasternes datterselskaper, produsenter av kringkastingsprogrammer, annonsører og sponsorer. Eksempelvis vil Medietilsynet kunne kreve å få framlagt en avtale mellom en programprodusent og en sponsor for å kunne fastslå om sponsorreglene er fulgt.

Komiteen støtter departementets forslag.

2.4.2 Til ny § 2-12

Komiteen ser at første ledd første punktum gir hjemmel til å kreve opphørstilsagn fra kringkasteren avgrenset til saker der det forekommer overtredelser i henhold til forslaget til markedsføringsloven § 9 e tredje ledd. Første ledd annet punktum gir hjemmel til å forby sendinger av ulovlige innslag, avgrenset til saker der det forekommer overtredelser etter forslaget til markedsføringsloven § 9 e tredje ledd. Brudd på forbudsvedtaket kan sanksjoneres med tvangsmulkt etter kringkastingsloven § 10-4.

Komiteen viser til at annet ledd gir hjemmel til å kunne foreta kontrollundersøkelser på stedet der hvor kringkasteren utøver sin virksomhet avgrenset til saker der det forekommer overtredelser slik dette er definert i forslaget til markedsføringslov § 9 e tredje ledd. Siden de fleste bestemmelsene regulerer forhold som i utgangspunktet foregår åpent (innhold, mengde og plassering av reklame) er det få tilfeller det vil være nødvendig å foreta undersøkelser på stedet.

Komiteen registrerer at i tredje ledd oppstilles bestemmelsenes anvendelsesområde. Tredje ledd gjelder for bestemmelsene Medietilsynet etter forslaget til markedsføringsloven § 9 h annet ledd er oppnevnt som vedkommende myndighet til å håndheve.

Komiteen ser at fjerde ledd gir en forskriftshjemmel som ved behov kan benyttes til nærmere regulering om forbudsvedtak og gjennomføring av granskning.

Komiteen støtter departementets forslag.

2.4.3 Til § 10-5

Komiteen merker seg at tredje ledd i dag gir hjemmel til å fastsette forskrifter om opplysningsplikt. Idet ny § 2-11 vil gi slike regler, mener departementet at denne hjemmelen blir overflødig. Bestemmelsen endres derfor ved å sløyfe "herunder om opplysningsplikt for kringkastere" i dagens ordlyd.

Komiteen støtter departementets forslag.

2.5 Til endringene i lov 9. mars 1973 nr. 14 om vern mot tobakksskader (tobakksskadeloven)

2.5.1 Til § 8

Komiteen merker seg at første ledd nytt annet punkt gjennomfører forordningen artikkel 4 nr. 6 bokstav c) om kontrollundersøkelser. Dersom Sosial- og helsedirektoratet nektes adgang til tross for sin rett til kontrollundersøkelser, vil det være nødvendig for direktoratet å få bistand fra politiet om tvangsmidler skal brukes.

Komiteen ser at annet ledd nytt tredje punktum gjennomfører forordningen artikkel 4 nr. 6 bokstav e). Bestemmelsen innebærer at Sosial- og helsedirektoratet kan kreve en bekreftelse på at overtredelser av reklameforbudet og brudd på merkebestemmelsene etter tobakksskadeloven §§ 2 og/eller 3 skal opphøre.

Komiteen støtter departementets forslag.

2.6 Til endringene i lov 4. desember 1992 nr. 132 om legemidler mv. (legemiddeloven)

2.6.1 Til § 28

Komiteen registrerer at kompetansen etter denne bestemmelsen er delegert til Statens legemiddelverk. Nytt åttende ledd gir en uttrykkelig hjemmel for å kreve skriftlig bekreftelse fra den næringsdrivende ved brudd på bestemmelser om reklame for legemidler, jf. de krav som stilles i forordningen artikkel 4 nr. 6 bokstav e).

Komiteen støtter departementets forslag.

2.7 Til endringene i lov 2. juni 1989 nr. 27 om omsetning av alkoholholdig drikk m.v. (alkoholoven)

2.7.1 Til § 9-3

Komiteen merker seg at første ledd nytt annet punktum gjennomfører forordningen artikkel 4 nr. 6 bokstav c) om kontrollundersøkelser. Dersom Helse- og sosialdirektoratet nektes adgang til tross for sin

rett til kontrollundersøkelser, vil det være nødvendig for direktoratet å få bistand fra politiet om tvangsmidler skal brukes.

Komiteen ser også at nytt annet ledd implementerer forordningen artikkel 4 nr. 6 bokstav a) og b) og fastsetter at enhver plikter å gi de opplysninger som er nødvendige for gjennomføringen av Sosial- og helsedirektoratets oppgaver etter loven kapittel 9.

Komiteen støtter departementets forslag.

2.7.2 Til § 9-4

Komiteen registrerer at første ledd nytt tredje punktum gir en uttrykkelig hjemmel for Sosial- og helsedirektoratet til å kreve skriftlig bekreftelse på at overtredelser skal opphøre i tråd med forordningen artikkel 4 nr. 6 bokstav e).

Komiteen støtter departementets forslag.

3. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har ingen øvrige merknader, viser til proposisjonen og rår Odelstinget til å gjøre slikt

vedtak til lov

om endringer i lov 16. juni 1972 nr. 47 om kontroll med markedsføring og avtalevilkår (markedsføringsloven) og enkelte andre lover

I

I lov 16. juni 1972 nr. 47 om kontroll med markedsføring og avtalevilkår (markedsføringsloven) gjøres følgende endringer:

Kapitteloverskriften til kapittel II b skal lyde:

Kapittel II b. Grenseoverskridende handlinger som skader forbrukerens kollektive interesser

§ 9 e skal lyde:

§ 9 e *Virkeområde*

Bestemmelsene i dette kapitlet får anvendelse på handlinger foretatt i næringsvirksomhet som strider mot bestemmelser som i henhold til EØS-avtalen beskytter forbrukernes kollektive interesser slik de er gjennomført i norsk rett.

§§ 9 f og 9 g får anvendelse på handlinger som strider mot bestemmelser som gjennomfører EØS-lovgivningen som er tatt inn i vedlegg 1 til europaparlaments- og rådsdirektiv 98/27/EF om nedlegging av forbud med hensyn til vern av forbrukernes interesser. Bestemmelsene får kun anvendelse på handlinger foretatt i næringsvirksomhet i Norge som har virkning i en annet EØS-stat eller som er foretatt i næringsvirksomhet i en annen EØS-stat og har virkning i Norge.

§ 9 h får anvendelse på handlinger som strider mot bestemmelser som gjennomfører EØS-lovgivningen som er tatt inn i vedlegg til europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 2006/2004 om samarbeid mellom nasjonale myndigheter med ansvar for håndheving av forbrukervernlovgivning. Bestemmelsen får kun anvendelse hvis lovbruddet rammer forbrukere som har bopel i en annen medlemsstat enn der lovbruddet har sin opprinnelse eller har funnet sted, der den næringsdrivende er etablert eller der bevismaterialet befinner seg.

Departementet fastsetter i forskrift hvilke bestemmelser som til en hver tid beskytter forbrukernes kollektive interesser etter *annet og tredje* ledd.

§ 9 f skal lyde:

§ 9 f *Adgang til å bringe saker inn for Forbrukerombudet og Markedsrådet*

Utenlandske myndigheter og organisasjoner som er oppført på listen over godkjente institusjoner som i henhold til EØS-avtalens bestemmelser offentliggjøres av EU-kommisjonen i De Europeiske Fellekskapers Tidende og i EØS-tillegget til dette, kan bringe sak inn for Forbrukerombudet og Markedsrådet med sikte på å få nedlagt forbud mot handling som nevnt i § 9 e *annet ledd*.

§ 9 g første ledd skal lyde:

§ 9 g *Godkjenning av myndigheter og organisasjoner*

Departementet godkjenner norske myndigheter og organisasjoner som kan opptre som part i sak i andre EØS-stater med sikte på å få nedlagt forbud mot handling som nevnt i § 9 e *annet ledd*. Departementet underretter EFTA-statenes faste komité om de utpekte myndigheters og organisasjoners navn og formål, med sikte på oppføring på listen nevnt i § 9 f.

Ny § 9 h skal lyde:

§ 9 h *Innlemmelse av forordning om samarbeid mellom nasjonale myndigheter med ansvar for håndheving av forbrukervernlovgivning*

EØS-avtalen vedlegg XIX nr. 7f (forordning (EF) nr. 2006/2004) om samarbeid mellom nasjonale myndigheter med ansvar for håndheving av forbrukervernlovgivning (forordningen om forbrukervernsamarbeid) gjelder som lov med de tilpasninger som følger av vedlegget selv, protokoll 1 til avtalen og avtalen for øvrig.

Departementet oppnevner vedkommende myndigheter som håndhever forordningens bestemmelser og sentralt kontaktorgan.

§ 12 første ledd skal lyde:

Markedsrådet kan forby en handling som rådet finner er i strid med en bestemmelse gitt i eller i medhold av kapittel I eller § 9 c, når det finner at inngrep tilsies av hensyn til forbrukerne, eller, i forhold til § 1 annet ledd av hensyn til likestilling mellom kjønnene. Markedsrådet kan også forby part for Markedsrådet å bruke vilkår som nevnt i kapittel II eller som ikke oppfyller kravene i § 9 d, eller foreta handlinger som tilsikter slik bruk. Markedsrådet kan videre forby en handling som strider mot bestemmelser som nevnt i § 9 e *annet ledd*, hvis handlingen er foretatt i næringsvirksomhet i Norge og *har virkning* i en annen EØS-stat. *Markedsrådet kan videre forby en handling der det foreligger brudd på bestemmelser som nevnt i § 9 e tredje ledd og som Forbrukerombudet etter § 9 h annet ledd er oppnevnt som vedkommende myndighet til å håndheve.* Markedsrådet kan videre forby handling som rådet finner er i strid med regler som Forbrukerombudet er tillagt tilsyn med etter forskrifter gitt i medhold av lov av 4. desember 1992 nr. 127 om kringkasting § 3-1 fjerde ledd, når det tilsies av hensyn til forbrukerne eller av hensyn til likestilling mellom kjønnene. Markedsrådet kan forby handlinger som rådet finner er i strid med lov om alternativ behandling av sykdom mv. § 8 når hensynet til forbrukerne tilsier dette. Markedsrådet kan gi påbud om de tiltak rådet finner er nødvendige for å sikre at forbudet overholdes.

§ 13 tredje ledd skal lyde:

Forbrukerombudet kan på anmodning fra myndighet eller organisasjon som nevnt i § 9 f, med sikte på å verne forbrukernes kollektive interesser i en annen EØS-stat, behandle saker vedrørende handlinger som nevnt i § 9 e *annet ledd*.

§ 13 femte ledd skal lyde:

Forbrukerombudet kan kreve skriftlig bekreftelse fra overtrederen på at ulovlige forhold skal opphøre. Dersom frivillig ordning ikke oppnås, kan Forbrukerombudet forelegge saken for Markedsrådet til avgjørelse etter § 12.

§ 14 første ledd første punktum skal lyde:

Forbrukerombudet kan treffe vedtak om forbud som nevnt i § 12 første ledd, første, annet, tredje, fjerde, femte og sjette punktum dersom det ikke er oppnådd frivillig ordning, og Forbrukerombudet antar at det vil medføre ulempe eller skadevirkning å avvende Markedsrådets vedtak.

§ 16 første ledd skal lyde:

I vedtak etter §§ 12 og 14 mot markedsføring i strid med §§ 1 til 5 eller mot urimelige avtalevilkår

som nevnt i § 9 a skal det fastsettes et tvangsgebyr som den som vedtaket retter seg mot, skal betale dersom vedkommende overtrer vedtaket eller medvirker til at en annen foretar den handlingen vedtaket retter seg mot. Det samme gjelder vedtak etter §§ 12 og 14 som retter seg mot overtredelse av bestemmelser i kapittel II a. Det samme gjelder i vedtak etter § 12 første ledd tredje og fjerde punktum og § 14 første ledd første punktum. Dersom den som vedtaket retter seg mot, må tilbakekalle annonsekampanjer e l, skal vedkommende gis en frist for det. Fastsettelse av tvangsgebyr kan unnlates dersom særlige grunner tilsier det.

II

I lov 4. desember 1992 nr. 127 om kringkasting (kringkastingsloven) gjøres følgende endringer:

Ny § 2-11 skal lyde:

§ 2-11 Opplysningsplikt.

Enhver plikter å gi Medietilsynet de opplysninger som tilsynet krever for å kunne utføre sine gjøremål etter loven eller for å kunne oppfylle Norges avtaleforpliktelser overfor en fremmed stat eller internasjonal organisasjon. Opplysningene kan kreves gitt skriftlig eller muntlig innen en fastsatt frist.

Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om opplysningsplikten, herunder om hvem som er omfattet av opplysningsplikten og hvilke opplysninger som kan kreves.

Ny § 2-12 skal lyde:

§ 2-12 *Medietilsynets myndighet i forhold til grenseoverskridende kringkasting*

Medietilsynet kan kreve skriftlig bekreftelse fra kringkaster under norsk jurisdiksjon på at overtredelse av bestemmelser som nevnt i § 9 e tredje ledd i lov 16. juni 1972 nr. 47 om markedsføring skal opphøre. Medietilsynet kan videre forby kringkasteren å sende innslag hvis det foreligger slik overtredelse i disse innslagene.

Ved overtredelser som nevnt i første ledd kan Medietilsynet gjennomføre gransking og besiktigelse på stedet hvor kringkasteren utøver sin virksomhet hvis det er nødvendig for at Medietilsynet skal kunne utføre sine gjøremål etter markedsføringsloven § 9 h.

Medietilsynets kompetanse etter denne bestemmelsen gjelder kun i forhold til de bestemmelsene Medietilsynet etter markedsføringsloven § 9 h annet ledd er oppnevnt som vedkommende myndighet til å håndheve.

Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om vedtak om forbud, herunder om framgangsmåte ved gransking.

§ 10-5 tredje ledd skal lyde:

Kongen kan gi nærmere regler om vedtak om forbud mot å sende reklame og inndragning av *konseksjon*.

III

I lov 9. mars 1973 nr. 14 om vern mot tobakkskader (tobakkskadeloven) gjøres følgende endringer:

§ 8 første og annet ledd skal lyde:

§ 8 Sosial- og helsedirektoratet fører tilsyn med at bestemmelsene i §§ 2 og 3, og bestemmelser gitt i medhold av disse lovbestemmelsene, overholdes. *Sosial- og helsedirektoratet kan foreta slik gransking og besiktigelse som det finner nødvendig for å utføre sine gjøremål etter loven.*

Finner Sosial- og helsedirektoratet at noen av disse bestemmelser er overtrådt, kan det pålegge retting av forholdet. Samtidig settes en frist for rettingen. *Sosial- og helsedirektoratet kan kreve skriftlig bekreftelse fra overtrederen på at det ulovlige forholdet skal opphøre.*

IV

I lov 4. desember 1992 nr. 132 om legemidler m.v. (legemiddeloven) gjøres følgende endring:

§ 28 nytt åttende ledd skal lyde:

Ved overtredelse av legemiddeloven § 19 og 21 eller forskrifter gitt med hjemmel i disse bestemmelsene, kan departementet kreve skriftlig bekreftelse fra overtrederen på at det ulovlige forholdet skal opphøre.

V

I lov 2. juni 1989 nr. 27 om omsetning av alkoholholdig drikk m.v. (alkoholoven) gjøres følgende endringer:

§ 9-3 skal lyde:

§ 9-3 Tilsyn

Sosial- og helsedirektoratet fører tilsyn med at bestemmelsene om reklameforbud fastsatt i eller i medhold av denne lov overholdes. *Sosial- og helsedirektoratet kan foreta slik gransking og besiktigelse som det finner nødvendig for å utføre sine gjøremål etter loven.*

Enhver plikter å gi de opplysninger som er nødvendige for gjennomføringen av Sosial- og helsedirektoratets oppgaver etter lovens kapittel 9.

§ 9-4 første ledd nytt tredje punktum skal lyde:

Sosial- og helsedirektoratet kan kreve skriftlig bekreftelse fra overtrederen på at det ulovlige forholdet skal opphøre.

VI

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

Oslo, i familie- og kulturkomiteen, den 11. januar 2007

May-Helen Molvær Grimstad

leder

Knut Gravråk

ordfører

